Lieta Nr.142273211
1-1848-12/37

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Liepājā, 2012.gada 17.augustā

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese S.Sērdiene,

piedaloties pie administratīvās atbildības sauktās personas aizstāvei *I.A.* un Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts darba inspekcijas pārstāvei *D.Š.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvā pārkāpuma lietu, kas ierosināta pēc *I.Z.* (personas kods */personas kods/*) pilnvarotās personas *I.A.* iesniegtā pieteikuma (reģistrācijas Nr.2222) (turpmāk - sūdzība) par Valsts darba inspekcijas direktora p.i. 2011.gada 20.oktobra lēmuma Nr.04/221.01-03/2507 „Par Kurzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas 2011.gada 18.maija lēmuma Nr.12N-136-2011-002 par administratīvā soda uzlikšanu apstrīdēšanu" atcelšanu.

## Aprakstošā daļa

[1] 2011.gada 1.martā Kurzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas (turpmāk – Inspekcija) vecākais inspektors sastādīja *I.Z.* administratīvā pārkāpuma protokolu AM Nr.013475 (turpmāk - Protokols).

Protokolā norādītā pārkāpuma būtība – *I.Z.* no 2010.gada 20.augusta līdz 2011.gada 4.februārim pamatojoties uz 2010.gada 20.augustā noslēgto uzņēmuma līgumu ir sniegus uzņēmumam SIA *„/Nosaukums/"* darba aizsardzības speciālista pakalpojumus bez izglītības šādu pakalpojumu sniegšanai.

Ar Kurzemes reģionālās Inspekcijas 2011.gada 18.maija lēmumu Nr.12N-136-2011-002 „Par administratīvā soda uzlikšanu" (turpmāk – sākotnējais lēmums) *I.Z.* saukta pie administratīvās atbildības un sodīta pēc Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – LAPK) 41.$^{6}$panta pirmās daļas par Ministru kabineta 2008.gada 8.septembra noteikumu Nr.723 „Noteikumi par prasībām kompetentām institūcijām un kompetentiem speciālistiem darba aizsardzības jautājumos un kompetences novērtēšanas kārtību" (turpmāk - Noteikumi Nr.723) 6.punkta pārkāpumu.

Izskatot *I.Z.* pilnvarotās pārstāves *I.A.* apstrīdēšanas iesniegumu par sākotnējo lēmumu, Inspekcijas direktora p.i. 2011.gada 20.oktobrī pieņēma lēmumu Nr.04/221-01-03/2507 „Par Kurzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas 2011.gada 18.maija lēmuma Nr.12N-136-2011-002 par administratīvā soda apstrīdēšanu" (turpmāk – Lēmums), ar kuru sākotnējo lēmumu atstāja negrozītu.

Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[1.1] Atbilstoši Darba aizsardzības likuma 1.panta 3.punktam, 9.panta pirmajai un trešajai daļai personai, kura veic darba aizsardzības speciālista pienākumus ir jābūt apmācītai Noteikumu Nr.749 noteiktajā kārtībā. Ja darba aizsardzības sistēmu nav iespējams organizēt atbilstoši Darba aizsardzības likuma 9.panta pirmajā daļā noteiktajam, tad saskaņā ar minētā panta ceturto daļu, darba devējs darba aizsardzības sistēmas izveidē un uzturēšanā var iesaistīt kompetentu institūciju vai kompetentu speciālistu, bet uzņēmumā norīko par darba aizsardzību atbildīgo personu.

Uzņēmuma darba aizsardzības jautājumus var sakārtot arī uz uzņēmuma līguma pamata piesaistīts speciālists. Šim speciālistam ir jāatbilst Noteikumu Nr.723 prasībām - ir jābūt iegūtai augstākajai profesionālajai izglītībai darba aizsardzībā un ir jāapdrošina sava civiltiesiskā atbildība.

*I.Z.* nav ieguvusi augstāko profesionālo izglītību darba aizsardzībā un nav apdrošinājusi savu civiltiesisko atbildību. Persona ar pamatlīmeņa (160 stundu) apmācību darba aizsardzībā darba aizsardzības pakalpojumus uzņēmumam nevar sniegt uz uzņēmumu līguma pamata kā pašnodarbinātā persona. Tādējādi *I.Z.* nebija tiesības sniegt pakalpojumus darba aizsardzības jomā uz uzņēmuma līguma pamata. *I.Z.* ir pārkāpusi Noteikumu Nr.723 6.punktu, proti, sniegusi darba aizsardzības pakalpojumus, pārkāpjot normatīvajos aktos kompetentiem speciālistiem noteiktās prasības. LAPK 41.$^{6}$panta pirmā daļa paredz atbildību par darba aizsardzības pakalpojumu sniegšanu, tajā skaitā riska novērtēšanu, pārkāpjot normatīvajos aktos kompetentiem speciālistiem un kompetentām institūcijām noteiktās prasības, vai par darba aizsardzības pakalpojumu sniegšanu bez kompetenta speciālista sertifikāta vai kompetentas institūcijas kvalitātes sistēmas sertifikāta. Saskaņā ar minēto normu (redakcijā, kas bija spēkā pārkāpuma izdarīšanas brīdī) fiziskajai personai sods ir no divsimt piecdesmit līdz piecsimt latiem.

[1.2] Pieņemot lēmumu, ir izvērtēta tā lietderība. Ir ņemts vērā apstāklis, ka *I.Z.* gada laikā nav administratīvi sodīta par darba aizsardzības sniegšanu reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpšanu un *I.Z.* ir piemērots minimālais naudas sods, kāds paredzēts LAPK 41.$^{6}$pantapirmajā daļā. Turklāt, likumdevējs, nosakot minimālo soda robežu par attiecīgo pārkāpumu, jau izvērtējis lietderības apsvērumus.

[1.3] Lietā nav konstatēti apstākļi, kas varētu būt par pamatu *I.Z.* atbrīvošanai no administratīvās atbildības vai soda samazināšanai zem piemērojamā tiesību normā paredzētās sankcijas. Nav iespējams piemērot, LAPK 21.pantu, jo pārkāpums nav atzīstams par maznozīmīgu.

[2] Nepiekrītot Lēmumam, *I.Z.* pilnvarotā pārstāve *I.A.* iesniegusi tiesā sūdzību, lūdzot atcelt Lēmumu.

Sūdzībā norādīts turpmākais.

[2.1] Darba drošības un ugunsdrošības reģistrus Sabiedrībā *I.Z.* kārtoja pēc sabiedrības lūguma, pamatojoties uz 2010.gada 20.augusta uzņēmumu līguma pamata.

[2.2] Sākotnējā lēmumā un Lēmumā ir pretrunas, jo ar sākotnējo lēmumu nolemts uzlikt fiziskai personai *I.Z.* naudas sodu Ls 250, savukārt Lēmumā ir konstatēts, ka ir pieņemts lēmums par administratīvā soda uzlikšanu sabiedrībai Ls 250.

[2.3] Sabiedrībā uz sūdzības iesniegšanas brīdi - 2011.gada 17.novembri strādā 4 darbinieki (viens no tiem ir darba aizsardzības speciālists *I.Z.*). Sabiedrība nodarbojas ar grāmatvedības un juridisku pakalpojumu sniegšanu.

[2.4] 2009.gada 1.septembrī *I.Z.* ir ieguvusi apliecību par profesionālās pilnveides izglītību. *I.Z.* ir apguvusi profesionālās pilnveides izglītības programmu 20P 862 00 „Darba aizsardzība un drošība". Darba aizsardzības speciālists, kas beidzis šādus kursus ir tiesīgs: izstrādāt instrukcijas un instruēt darbiniekus darba aizsardzības jomā; piedalīties darba vides risku pētīšanā, veikt darba vides iekšējo uzraudzību; izstrādāt darba aizsardzības plānu, u.c.

Speciālisti, kuri ieguvuši pamatlīmeņa zināšanas darba aizsardzībā, ir tiesīgi veikt visus darba aizsardzības speciālista pienākumus, bez ierobežojumiem:

- ja uzņēmumā nav vairāk kā 50 nodarbināto;
- uzņēmumos, uz kuriem neattiecas Ministru kabineta apstiprinātie saraksti par komercdarbības veidiem, kuros darba devējam obligāti jāpiesaista kompetenta institūcija (komercdarbības veidu saraksts Ministru kabineta 2005.gada 8.februāra noteikumos Nr.99 „Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju" (turpmāk - Noteikumi Nr.99).

[2.5] No Labklājības ministrijas mājas lapā http://www.lm.gov.lv/text/662 sniegtās informācijas secināms, ka Sabiedrība ir ievērojusi darbības, kādas sniedz kompetentas institūcijas - Labklājības ministrijas mājas lapā publicētā informācija. Turklāt Labklājības ministrijas mājas lapā nav norādīts, uz kāda līguma pamata tiek nodibinātas attiecības ar darba drošības speciālistu.

[2.6] Galvenais mērķis darba aizsardzības un drošības pasākumu ievērošana bija izpildīts, proti, tika organizēti un kontrolēti darba aizsardzības pasākumi un veikta iekšējā darba vides risku uzraudzība, arī darba aizsardzības speciālists tika piesaistīts. Neviens Latvijas Republikas likums neaizliedz šādā veidā organizēt darba aizsardzības un darba drošības pasākumus mazajos uzņēmumos.

Ir loģiski, ka uzņēmumos, kuros ir ne vairāk kā 50 nodarbināto un uz kuriem neattiecas Noteikumi Nr.99, tiek piesaistīts darba aizsardzības speciālists ar pamatlīmeņa izglītību darba aizsardzībā. Nav saprotams, kādēļ uzņēmumos, kuros ir vairāk kā 50 nodarbināto un, uz kuriem attiecas Noteikumi Nr.99, darba aizsardzības speciālists atbilstoši savai izglītībai var strādāt uz Uzņēmuma līguma pamata, bet mazajos uzņēmumos atbilstoši savai izglītībai uz Uzņēmumu līguma pamata nevar.

Uzņēmuma līguma noslēgšana nav pretrunā Latvijas Republikas normatīvajam regulējumam taču piemērotais administratīvais sods ir pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes 106.pantam.

Šāda jautājuma nostādne no Inspekcijas puses liecina par piespiedu darba līgumu uzspiešanu darba devējiem un aizliedz brīvi izvēlēties, kādā formā organizēt darba aizsardzību un drošību savā uzņēmumā. Tiek uzspiests vai nu pašiem īpašniekiem apgūt kursus darba drošībā, vai apmācīt kādu esošo speciālistu, vai arī obligāti pieņemt darbā darba aizsardzības speciālistu uz Darba līguma pamata.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses lēmumu sūdzība pieņemta un ierosināta administratīvā lieta par Lēmuma atcelšanu.

[4] Iestāde Valsts darba inspekcija tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā sūdzībā ietverto prasījumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem.

[5] Sūdzības iesniedzēja uz tiesas sēdi neieradās, par neierašanās iemesliem tiesu neinformējot un nelūdzot lietas izskatīšanu atlikt.

Inspekcijas pārstāve sūdzību neatzina, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumā norādītajiem argumentiem un apsvērumiem.

## Motīvu daļa

[6] *I.Z.* saukta pie administratīvās atbildības un sodīta par LAPK 41.$^{6}$panta pirmajā daļā paredzētā pārkāpuma izdarīšanu.

Lēmumā atzīts, ka pie atbildības sauktā persona ir pārkāpusi Noteikumu Nr.723 6.punkta prasības.

[7] LAPK 41.$^{6}$panta pirmā daļa paredz administratīvo atbildību par darba aizsardzības pakalpojumu sniegšanu, (...) pārkāpjot normatīvajos aktos kompetentiem speciālistiem un kompetentām institūcijām noteiktās prasības, vai par darba aizsardzības pakalpojumu sniegšanu bez kompetenta speciālista sertifikāta vai kompetentas institūcijas kvalitātes sistēmas sertifikāta.

Noteikumu Nr.723 6.punkts noteic, ka darba vides iekšējo uzraudzību un citus darba aizsardzības pakalpojumus uzņēmumiem drīkst sniegt speciālisti un institūcijas, kas atbilst šajos noteikumos kompetentiem speciālistiem un kompetentām institūcijām

noteiktajām prasībām. Kompetentais speciālists un kompetentā institūcija ir atbildīgi, lai tiem uzticētie uzdevumi tiktu veikti profesionāli, godprātīgi, tehniski lietpratīgi un atbilstoši darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām.

Atbilstoši LAPK 9.panta pirmajai daļai par administratīvo pārkāpumu atzīstama prettiesiska, vainojama (ar nodomu vai aiz neuzmanības izdarīta) darbība vai bezdarbība, kura apdraud valsts vai sabiedrisko kārtību, īpašumu, pilsoņu tiesības un brīvības vai noteikto pārvaldes kārtību un par kuru likumā paredzēta administratīvā atbildība.

Tādējādi lietā nepieciešams noskaidrot, vai *I.Z.*, uz uzņēmuma līguma pamata sniedzot komercsabiedrībai *„/Nosaukums/"* darba aizsardzības speciālista pakalpojumus, ir pārkāpusi tiesību normu prasības un izdarījusi pārkāpumu, par kuru atbildība paredzēta LAPK 41.$^{6}$panta pirmajā daļā.

Lietā nav strīda par konstatētajiem faktiskajiem apstākļiem, bet par to juridisko novērtējumu.

[8] Iepazinusies ar sūdzības saturu, noklausījusies Inspekcijas pārstāves sniegto paskaidrojumu un uzklausījusi pie atbildības sauktās personas aizstāves un iestādes pārstāves uzstāšanos debatēs, pārbaudījusi un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka sūdzība ir nepamatota un noraidāma, bet Lēmums atstājams negrozīts.

[9] Kā izriet no *I.Z.* 2011.gada 11.februāra paskaidrojuma *(lietas 40.lapa)* un SIA *„/Nosaukums/"* valdes priekšsēdētājas *I.A.* 2011.gada 28.paskaidrojuma *(lietas 50.lapa)*, kas netiek noliegts arī sūdzībā tiesai, *I.Z.* uz uzņēmuma līguma pamata komercsabiedrībai sniedza darba aizsardzības speciālista pakalpojumus.

Inspekcijas 2011.gada 28.janvārī sastādītajā aktā, citstarp, fiksēts, ka pārbaudes gaitā komercsabiedrības uzrādīto visu darba aizsardzības dokumentāciju sastādījusi *I.Z. (lietas 49.lapa).*

No lietas materiāliem izriet, ka *I.Z.* kā darba aizsardzības speciālistei ar SIA *„/Nosaukums/"* 2010.gada 20.augustā noslēgts uzņēmuma līgums (turpmāk – Līgums) par to, ka *I.Z.* līdz 2011.gada 1.martam sakārtos uzņēmumā SIA *„/Nosaukums/"* darba aizsardzības dokumentāciju *(lietas 46.lapa).*

Saskaņā ar Latvijas Republikas Civillikuma 2212. pantu, ar uzņēmuma līgumu viena puse uzņemas izpildīt otrai par zināmu atlīdzību ar saviem darba rīkiem un ierīcēm kādu pasūtījumu, izgatavot kādu lietu vai izvest galā kādu pasākumu.

Uzņēmuma līguma galvenā atšķirība no Darba līguma ir tā, ka pēc uzņēmuma līguma ir jāsasniedz konkrēts līgumā norādīts rezultāts, tādējādi uzņēmuma līguma priekšmets ir nevis darbs vispār, bet darba galarezultāta došana. (..) Uzņēmuma līguma slēgšanas mērķis ir konkrēta darba rezultāta radīšana un nodošana pasūtītājam. Uzņēmējs uzņemas veikt darbu kā lietpratējs, speciālists. Šādā nozīmē viņš strādā patstāvīgi un viņam nav jāpakļaujas noteiktam darba laikam, pasūtītāja rīkojumiem darba laikā (ar nelieliem izņēmumiem). (..) *(Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Sagatavojis autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, 523.- 524.lapa).*

Līgumā, kas noslēgts starp *I.Z.* un SIA *„/Nosaukums/"*, tieši noteikts, ka līgums tiek slēgts par uzņēmuma *„/Nosaukums/"* Darba aizsardzības dokumentācijas sakārtošanu *(Līguma 1.punkts);* pasūtījumu izpildītājs (*I.Z.*) apņemas veikt līdz 2011.gada 1.martam *(Līguma 3.punkts);* pasūtītājs (SIA *„/Nosaukums/"*) apņemas trīs dienu laikā pēc darba nodošanas - pieņemšanas akta parakstīšanas samaksāt izpildītājam summu pēc piestādītā rēķina *(Līguma 4.punkts) (lietas 46.lapa).*

Izvērtējot Līguma saturu, tiesai nerodas šaubas par to, ka uz Līguma pamata *I.Z.* komercsabiedrībai SIA *„/Nosaukums/"* pakalpojumu dokumentu sakārtošanā sniegusi

patstāvīgi, izpildot komercsabiedrības pasūtījumu, turklāt par to piestādot rēķinu. Tādējādi Līgums atbilst klasiska uzņēmuma līguma pazīmēm.

Līdz ar to *I.Z.* nav atzīstama par *nodarbināto* Darba aizsardzības likuma izpratnē. Tādējādi uz *I.Z.* kā uz personu, kura patstāvīgi sniedz savus pakalpojumus, attiecas normatīvie akti, kas nosaka prasības kompetentiem speciālistiem.

[9.1] Tas, vai nodibināt ar *I.Z.* darba tiesiskās attiecības, tāpat kā tas, kā organizēt darba aizsardzības sistēmu komercsabiedrībā, ir SIA *„/Nosaukums/"* izvēles jautājums. Tomēr komercsabiedrībai, izvēloties vienu no vairākiem iespējamiem darba aizsardzības sistēmas organizēšanas veidiem, jāievēro normatīvo aktu prasības. saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 9.panta pirmo un ceturto daļu, ja komercsabiedrībai nav iespējams vai tā nevēlas darba aizsardzības sistēmu organizēt, norīkojot vai pieņemot darbā aizsardzības speciālistu (-us) vai veidot darba aizsardzības organizatorisko struktūrvienību, tai šīs sistēmas uzturēšanā jāiesaista kompetentu institūciju vai kompetentu speciālistu – institūciju vai speciālistu, kura (-š) uz attiecīga līguma pamata veic darba vides iekšējo uzraudzību uzņēmumā un kuras kompetence darba aizsardzības jautājumos novērtēta Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

[10] LAPK 289.[13]panta trešajā daļā noteikts – ja tiesnesis, izskatot sūdzību, atzīst, ka iestādes lēmumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, viņš par sūdzību pieņemtā nolēmuma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas iestādes nolēmuma motivācijai. Šādā gadījumā izvērstāks argumentu izklāsts nav nepieciešams.

Izvērtējusi Lēmumu, kā arī ņemot vērā sprieduma [9] punktā norādīto, tiesa atzīst, ka Inspekcijas lēmuma pamatojums, t.sk., lietderības apsvērumi par *I.Z.* piemēroto sodu, ir pareizs un pilnībā pietiekams. Līdz ar to detalizētāku argumentu izklāstu tiesa spriedumā neveic.

[11] Vērtējot *I.Z.* sūdzībā paustos argumentus, tiesa norāda turpmāko.

[11.1] Sūdzībā norādīts, ka sākotnējā lēmumā un Lēmumā ir pretrunas, jo ar sākotnējo lēmumu nolemts uzlikt fiziskai personai *I.Z.* naudas sodu Ls 250, savukārt Lēmumā ir konstatēts, ka ir pieņemts lēmums par administratīvā soda uzlikšanu sabiedrībai Ls 250.

Tiesa atzīst, ka Lēmumā ir pieļauta acīmredzama pārrakstīšanās kļūda, jo no Lēmuma kopumā ir nepārprotami saprotams, ka pie administratīvās atbildības ir saukta *I.Z.*, turklāt Lēmuma ievaddaļā ir norādīts, ka „Valsts darba inspekcijas direktora pienākumu izpildītājs (..), izskatījis lietas materiālus attiecībā pret *I.Z.* (..)" *(lietas 9.lapa)*. Tiesa atzīst, ka šāda pārrakstīšanās kļūda nav mainījusi lēmuma būtību.

[11.2] Attiecībā uz sūdzībā norādīto par informāciju Labklājības ministrijas mājas lapā http://www.lm.gov.lv/text/662, tiesa secina, ka norādītajā interneta adresē ir iespējams iepazīties ar informāciju, kas saistīta ar darba aizsardzības speciālistu apmācību, savukārt informāciju par darba aizsardzības speciālistu tiesībām atkarībā no iegūtās izglītības Labklājības ministrija ir sniegusi Labklājības ministrijas mājas lapā - interneta adrese http://www.lm.gov.lv/upload/darba_tirgus/darba_ aizsardziba/ da_ aktual_2012_1.pdf (pieejams www.lm.gov.lv → Nozares politika → Darbs → Darba aizsardzība → Aktualitātes → Darba aizsardzības speciālistu tiesības atkarībā no iegūtās izglītības).

Minētajā informatīvajā materiālā Labklājības ministrija nepārprotami uzsvērusi, ka speciālists ar 160 stundu apmācību darba aizsardzībā nevar strādāt kā pašnodarbinātais un sniegt „ārpakalpojumus" darba aizsardzības jomā darba devējiem uz uzņēmuma līguma pamata, viņš var vienīgi strādāt kā uzņēmuma nodarbinātais, darba aizsardzības speciālista pienākumiem veltot visu darba laiku vai arī savienojot šī amata pienākumus ar citiem pienākumiem atbilstoši darba līgumam vai darba devēja rīkojumam.

[11.3] Sūdzībā norādīts, ka neviens Latvijas Republikas likums neaizliedz šādā veidā organizēt darba aizsardzības un darba drošības pasākumus mazajos uzņēmumos. Tiesa norāda, ka publiskajās tiesībās darbojas princips - viss, kas nav atļauts, ir aizliegts. Kārtība, kādā ir organizējami darba aizsardzības un darba drošības pasākumi un nosacījumi, kādi jāievēro personām šādus pakalpojumus sniedzot, ir noteikti normatīvajos aktos. Līdz ar to *I.Z.*, sniedzot komercsabiedrībai darba aizsardzības speciālista pakalpojumus un izpildot pasūtījumu, bija pienākums to ievērot.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 289.[12]panta otrās daļas 1.punktu, 289.[18] un 289.[18] pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

**Noraidīt** *I.Z.* (personas kods */personas kods/*) pilnvarotās personas *I.A.* sūdzību.

**Atstāt negrozītu** Valsts darba inspekcijas direktora p.i. 2011.gada 20.oktobra lēmumu Nr.04/221.01-03/2507 „Par Kurzemes reģionālās Valsts darba inspekcijas 2011.gada 18.maija lēmuma Nr.12N-136-2011-002 par administratīvā soda uzlikšanu apstrīdēšanu".

Spriedumu var pārsūdzēt Kurzemes apgabaltiesā desmit darba dienu laikā no sprieduma paziņošanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Liepājas tiesu namā.

Tiesnese S.Sērdiene